

Sygnatura akt I Ns 1164/15

POSTANOWIENIE

Jelenia Góra, dnia 06-02-2017 r.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący SSR Lucyna Mikołajczak

Protokolant Aleksandra Barczak

po rozpoznaniu w dniu 06-02-2017 r. w Jeleniej Górze

na rozprawie sprawy z wniosku **I. G.**

przy udziale **J. M., T. M., M. M. (1), N. M., E. W.**

o stwierdzenie nabycia spadku po K. O.

postanawia:

I. stwierdzić, iż spadek po **K. O.** zmarłym dnia 16 maja 2014 roku w J., ostatnio stale zamieszkałym w J. na podstawie ustawy nabyły córki: I. G. i J. M. po 1/2 części spadku każda z nich,

II. zasądzić od uczestniczki T. M. na rzecz wnioskodawczyni kwotę 377,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 05.06.2014 r. I. G. wystąpiła o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym w dniu 16.05.2014 r. ojcu K. O., wskazując, że do kręgu spadkobierców należy ona oraz druga córka spadkodawcy – J. M..

Pismem z dnia 02.07.2014 r. uczestniczka T. M. wniosła o stwierdzenie przez nią nabycia spadku po w/w spadkodawcy, który był jej bratem, załączając jego testament własnoręczny oraz dwa sporządzone przez niego wcześniej maszynopisy.

Uczestniczka J. M. w odpowiedzi na wniosek z dnia 10.07.2014 r. podała, że nie sprzeciwia się wnioskowi siostry i przyznaje zawarte w nim twierdzenia.

W piśmie przygotowawczym z dnia 01.09.2014 r. uczestniczka T. M., reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, podtrzymała dotychczasowe stanowisko i wniosła o uznanie testamentu własnoręcznego sporządzonego przez spadkodawcę K. O. z dnia 10.10.2010 r. za testament ważny i stwierdzenie na jego podstawie nabycia spadku oraz zasądzenie od wnioskodawczyni na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uczestniczka podkreśliła, że wolą spadkodawcy było, aby powołać ją do całości spadku, zaś wydziedziczyć swoje obie córki i ich zstępnych.

Wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania J. M. zakwestionowały ważność wszystkich złożonych testamentów.

Uczestniczka E. W. poparła wniosek, kwestionując ważność testamentów przedstawionych przez T. M. .

Pozostali uczestnicy postępowania, tj. M. M. (1), N. M. i E. W. nie wypowiedzieli się w zakresie ważności doręczonych testamentów.

Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2014r. / k. 119 akt / Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze stwierdził , iż spadek po K. O. zmarłym dnia 16 maja 2014r. w J. , ostatecznie stałe zamieszkałym w J. na podstawie ustawy nabyły jego córki I. G. i J. M. po 1/2 części spadku każda z nich

Od powyższego orzeczenia apelację wniosła uczestniczka T. M. .

Postanowieniem z dnia 28 maja 2015r. / k. 183 akt / Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie , znosząc postępowanie w zakresie rozprawy przeprowadzonej w dniu 19 grudnia 2014r. i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. O. ostatecznie stałe zamieszkały w J., zmarł w dniu 16.05.2014 r. w J.. W chwili śmierci był rozwiedziony.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu K. O. k. 3.

K. O. był raz żonaty, w związku małżeńskim z I. Z.. Z tego związku mieli dwoje dzieci, tj. dwie córki – wnioskodawczynię I. G. oraz uczestniczkę J. M.. Spadkodawca nie miał innych dzieci, ani pozamałżeńskich, ani przysposobionych.

Żadna z ustawowych spadkobierczyń K. O. nie zrzekła się dziedziczenia ani nie została uznana za niegodną dziedziczenia. Spadkobiercy nie składali również oświadczenia o odrzuceniu bądź przyjęciu spadku po zmarłym. W sprawie nie toczyło się inne postępowanie spadkowe.

Dowody: odpisy skrócone aktów małżeństwa I. G. i J. M., zeznania i zapewnienia spadkowe wnioskodawczyni I. G. , uczestniczki T. M., uczestniczki A. W. 239-240 akt .

Po śmierci K. O. uczestniczka T. M. ujawniła , iż w jej posiadaniu znajdują się , dwa maszynopisy z dnia 09.12.2009 r. zatytułowane (...) oraz sporządzony własnoręcznie, na trzech kartkach formatu A5 testament, na którego początku znajduje się data 10.10.2010 r., zaś na końcu data 26.10.2010 r. Pod testamentem własnoręcznym widnieje podpis K. O., a na rogach dziesięciu stron – nieczytelne podpisy spadkodawcy.

W treści testamentu własnoręcznego K. O. zapisał swojej siostrze T. M.: garaż wraz z piwnicą i przylegającym WC o łącznej powierzchni 40,40 m kw przy ul. (...) w J. oraz mieszkanie o powierzchni 99 m kw przy ul. (...) w J. wraz z piwnicą o powierzchni 9,8 m kw – w przypadku nie zrealizowania przez niego sprzedaży tego mieszkania. Natomiast swoim wnukom M. M. (1) i N. M. a dzieciom córki J. M. zapisał na współwłasność: działkę budowlaną nr (...) obręb (...) przy Placu (...) w K. o powierzchni 134 m kw w równych częściach po 1/3 ogólnej powierzchni oraz działkę rolną zadrzewioną nr (...) K. o powierzchni 4,5099 ha położoną przy ul. (...) w K.. Ponadto K. O. zapisał wnuczce N. M. biżuterię, złoto, środki płatnicze w złotówkach, w akcjach i kontach bankowych, kolekcję obrazów, kolekcję minerałów, popielniczek oraz wszelkie „bibeloty”. Natomiast kolekcję złotych, srebrnych i innych monet K. O. zapisał swojej drugiej wnuczce – E. W.. W treści tego testamentu spadkodawca wydziedziczył swoje córki oraz ich zstępnych – z pozostałej masy spadkowej.

K. O. przekreślił fragmenty własnoręcznego testamentu odnośnie: garażu wraz z piwnicą i WC, mieszkania przy ul. (...) w J., biżuterii, złota, środków płatniczych w złotówkach, w akcjach i kontach bankowych, kolekcji obrazów, kolekcji minerałów, popielniczek, wszelkich „bibelotów” oraz kolekcji złotych, srebrnych i innych monet.

W 2013 r. K. O. chciał spisać testament notarialny, ale do tego nie doszło.

Dowody: testamenty maszynowe z dnia 09.12.2009 r. i testament własnoręczny k. 22 i 23 akt wraz z protokołami otwarcia i ogłoszenia, odpis skrócony aktu małżeństwa wnioskodawczyni , odpis skrócony aktu małżeństwa J. M. , odpis skrócony aktu małżeństwa T. M. k. 21, odpis skrócony aktu urodzenia E. W. k. 68, akty urodzenia M. i N. M. k.204-2011 akt , odpisy skrócone aktów urodzenia wnioskodawczyni i uczestniczki J. M. 99-104, zeznania i zapewnienia spadkowe wnioskodawczyni i uczestniczek E. W. i T. M. karty jak wyżej ;

W skład spadku po K. O. wchodzi: garaż przy ulicy (...) wraz z piwnicą i WC oraz działki, o których mowa w testamentach, tj. udział w tych działkach w wysokości 2/3. W skład spadku wchodzi też mieszkanie położone przy ulicy (...) w J., którego sprzedaży spadkodawca nie zrealizował. Ewentualnie wchodzące w skład spadku i w/w ruchomości w części obecnie już nie istnieją, ale z pewnością miały one znacznie mniejszą wartość niż nieruchomości.

Dowody: zeznania i zapewnienia spadkowe wnioskodawczyni i uczestniczki T. M. karta jak wyżej ;

Wnioskodawczyni I. G. na dwa lat przed śmiercią spadkodawcy opiekowała się swą ciężko chorą matką , która mieszkała w G. . Matka wnioskodawczyni wymagała stałej opieki , była osobą leżącą , co wiązało się z leczeniem odleżyn , stosowaniem środków higienicznych takich jak pieluchy . Matka wnioskodawczyni cierpiała na chorobę Alzheimera. Choroba była już zaawansowana . Wnioskodawczyni była bardzo związana ze swą matką .Jej choroba źle wpływała na psychikę wnioskodawczyni, która odmówiła umieszczenia matki w hospicjum , podejmując się stałej opieki . Ta sytuacja wymagała ciągłego pobytu wnioskodawczyni w miejscu zamieszkania matki tj. w G. . Na tym tle dochodziło do konfliktów między spadkodawcą K. O. , a jego córką I. . Spadkodawca skarżył się , że jest samotny i nie ma z kim porozmawiać , a był osobą towarzyską . K. O. nie wymagał stałej opieki. Był sprawny , nie chorował . Jako osoba w podeszłym wieku wymagał pewnej pomocy w sprzątaniu , robieniu zakupów . W tych pracach pomagała mu wnioskodawczyni , uczestniczka T. M. , córka uczestniczki U. S. i inni członkowie rodziny .

Spadkodawca martwił się o swoją córkę I. . Ubolewał , że nie może znaleźć odpowiedniej pracy , mimo dobrego wykształcenia . Czasami dochodziło do konfliktów między wnioskodawczynią ,a spadkodawcą na tle ekonomicznym . Spadkodawca twierdził , że wnioskodawczyni winna partycypować w kosztach utrzymania mieszkania na ul. (...). Z kolei wnioskodawczyni twierdziła , że to ona ponosi całość tych kosztów. I. G. miała też pretensje do ojca o zainwestowanie jej pieniędzy , mimo , iż uprzednio spadkodawca otrzymał pełne upoważnienie między innymi do dysponowania środkami finansowym na rachunku bankowym wnioskodawczyni . Ojciec i córka mieszkali jednak razem w lokalu na ul. (...) , rozmawiali z sobą . Ich wzajemne relacje były odbierane przez uczestniczkę J. M. i jej rodzinę oraz osoby postronne jako normalne .

K. O. miał zdecydowanie dobre relację ze swą drugą córką J. M. , która mieszka w Szwecji . Spadkodawca często ją tam odwiedzał , spędzał święta . Również mąż uczestniczki B. M. i ich dzieci N. M. i M. M. (1) mieli dobre relacje z teściem , dziadkiem . Spadkodawca był przez nich szanowany , był ważną częścią ich rodziny .

Relację K. O. z siostrą T. M. były różne . Spadkodawca często mówił źle o swej siostrze posądzając ją o sknerstwo . Mówił też , że T. M. jest konfliktowa i chciała mu odebrać poroże , które dostał w spadku po rodzicach . Później te relację polepszyły się . Spadkodawca uznał , że winni sobie pomagać . Szukał też osób , z którymi mógłby porozmawiać , bo czuł się samotny .

Spadkodawca często mówił o sporządzeniu testamentu . U notariusza , w celu sporządzenia testamentu był z D. M. (1) , z U. S. oraz z K. D. . Zmieniał zdanie co do osoby spadkobiercy testamentowego. Chciał też zapisać swój majątek Schronisku (...).

K. O. często też robił notatki , szkice testamentu , przygotowywał projekty testamentów . Miał wiele zeszytów z odręcznymi zapiskami . Nie był zadowolony z możliwości sporządzenia testamentu przed notariuszem twierdząc , iż ten nie zapisze wszystkiego co ona chciałaby zamieścić w testamencie .

Dowód : zeznania wnioskodawczyni i uczestniczki T. M. karta jak wyżej , zeznania świadków B. M. , A. G. (1) , E. C. ,M. P. (1), U. S. , L. W. , A. D. , K. D., D. M. (1) i D. M. (2) k. 327-334 , 399-402 akt

Ujawnionym dowodom z dokumentów Sąd przydał walor w pełni wiarygodnych środków dowodowych. Dokumenty urzędowe zostały sporządzone w przepisanej formie, a potwierdzone w nich okoliczności nie zostały zakwestionowane. Brak jest zwłaszcza prawnie uzasadnionych podstaw, aby kwestionować prawdziwość danych w zebranych aktach

stanu cywilnego. Wszystkie dokumenty nie budziły żadnych wątpliwości co do swojej autentyczności oraz zgodności z przedstawionym w nich stanem rzeczy. Wzajemnie ze sobą korespondowały.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków B. M. , A. G. (1) , E. C. , M. P. (1) , L. W. . Wymienieni świadkowie spokojnie i rzetelnie opisali wzajemne relacje pomiędzy spadkodawcą , a wnioskodawczynią i uczestniczkami postępowania T. M. i J. M. .W ocenie Sądu w/w świadkowie nie przejawiali skłonności do konfabulacji , nie dyskredytowali wzajemnie spadkobierców ustawowych i testamentowego . Ostrożnie i bez emocji dokonywali ocen zachowań wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania T. M.. Wreszcie świadkowie E. C., M. P. (2) , L. W. i A. G. (2) w żadnym stopniu nie byli zainteresowani rozstrzygnięciem postępowania .

Za nieposiadające waloru wiarygodności Sąd uznał zeznania świadka U. S. i A. D.. Świadek U. S. była niewątpliwie zainteresowana rozstrzygnięciem korzystnym dla uczestniczki T. M. , która jest jej matką . Jak zeznała zna treść wszystkich pism procesowych złożonych w sprawie . Świadek nie potrafiła ukryć negatywnego nastawienia do wnioskodawczyni mówiąc o niej , że jest oszustką , sugerując zachowania niezgodne z prawem . Z uwag zapisanych w protokole z rozprawy , na której zeznawała świadek U. S. wynika , iż zeznania nie były spontaniczne , a raczej w/w próbowała swoje odpowiedzi tak formułować aby były korzystne dla uczestniczki i stawiały w negatywnym świetle wnioskodawczynię. Oczywiście też jest , iż świadek jest emocjonalnie zaangażowana w spór pomiędzy T. M. , a wnioskodawczynią . Znamienna jest treść pisma świadka U. S. , dołączonego do złożonej apelacji / k. 135-138 akt / , w którym ujawnia swoje stanowisko w sprawie , stwierdzając , iż w jej ocenie wolą spadkodawcy było przekazanie całego majątku swej siostrze T. M. . Co więcej świadek wskazuje w piśmie , iż testament przedłożony przez uczestniczkę T. M. nie jest ostatecznym rozrządzeniem spadkodawcy . Świadek wskazuje na inną jeszcze ostatnią wolę K. O.. U. S. nie przedłożyła jednak innego testamentu spadkodawcy mocą , którego cały majątek spadkowy miał się stać własnością uczestniczki T. mostrąg . Opisane wyżej pismo wprawdzie nie zostało podpisane , ale świadek w toku postępowania z jednej strony stwierdzając , iż zna pisma procesowe złożone w sprawie , bo sama jej redaguje jednocześnie nie zaprzeczyła by takie pismo sporządziła .

Za niewiarygodne Sąd uznał też zeznania świadka A. D. , byłej partnerki K. O. . Z zeznań tego świadka wynikało , iż jest ona w konflikcie z wnioskodawczynią w związku z rozliczeniami dotyczącymi kupna działki , co w oczywisty sposób musiało wpłynąć na ocenę wiarygodności zeznań świadka .Świadek mówiła o oszustwie jakiego dopuściła się wnioskodawczyni , wyrażając jednocześnie żal wobec spadkodawcy , który temu nie zapobiegł .

Ustalenia faktyczne poczyniono także w oparciu o zeznania świadków D. M. (1) , D. M. (2) i K. D. , albowiem żaden z uczestników postępowania nie podnosił zarzutów w tym zakresie , a Sąd nie znalazł podstaw by wiarygodność tę kwestionować z urzędu .

Sąd zważył co następuje:

Stosownie do treści art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi czwartej kodeksu cywilnego. Podstawą powołania do spadku może być testament, a w razie jego braku ustawa. Dziedziczenie ustawowe bowiem co do całości albo co do części spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 k.c.).

W myśl art. 941 k.c. na wypadek śmierci można rozrządzić majątkiem jedynie przez testament, który zgodnie z art. 942 k.c. może zawierać rozrządzenia tylko jednego spadkodawcy.

Art. 944 § 1 k.c. stanowi zaś, że sporządzić i odwołać testament może tylko osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych. Dodatkowo stosownie do art. 945 § 1 pkt 1 k.c. testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Testament należy do czynności prawnych o wysokim stopniu sformalizowania. Musi zostać sporządzony w formie przewidzianej prawem i z zachowaniem wszystkich wymogów ustawowych. Zgodnie z art. 949 par. 1 Kodeksu

cywilnego, spadkobierca może sporządzić taki testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatry datą. Zgodnie z par. 2 przywołanego artykułu, brak daty nie pociąga za sobą nieważności testamentu własnoręcznego, jeśli nie wywołuje wątpliwości co do zdolności spadkodawcy do sporządzenia testamentu, co do treści testamentu lub co do wzajemnego stosunku kilku testamentów.

Zgodnie z art. 958 Kodeksu cywilnego, testament sporządzony z naruszeniem art. 949 par. 1 Kodeksu cywilnego jest nieważny. Jak zauważył Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 kwietnia 1973 r. (III CZP 78/72)³, ten szczególny rygor w zakresie formy rozrządzeń na wypadek śmierci wiąże się, z jednej strony, z ich doniosłością w zakresie praw majątkowych, z drugiej zaś strony z faktem, że o ich ważności i tłumaczeniu decyduje się dopiero po śmierci testatora. Dalej Sąd Najwyższy stwierdza, iż zgodnie z utrwalonym poglądem zachowanie szczególnej formy testamentów ma na celu, po pierwsze, skłonienie spadkodawcy do dojrzałego rozważenia doniosłości kroku, który chce przedsięwziąć, i treści testamentu, który zamierza sporządzić. Po drugie, ułatwienie zbadania, czy spadkodawca miał rzeczywiście wolę testowania, tzn. świadomość, że podjęte przez niego zachowanie się stanowi akt sporządzenia testamentu, i to o danej treści. Po trzecie, ułatwienie dowodu sporządzenia, autentyczności i treści testamentu, a zarazem utrudnienie posłużenia się testamentem sfałszowanym lub uchylonym.

Testament holograficzny, przede wszystkim musi więc zostać w całości spisany pismem ręcznym. Niedopuszczalne jest spisanie testamentu np. na maszynie do pisania, na komputerze itp., a następnie podpisanie go pismem ręcznym. Taki testament będzie nieważny.

Dzięki temu, iż testament powinien zostać w całości spisany własnoręcznie przez spadkodawcę, istnieje będzie pewność, iż wyraża on rzeczywistą wolę zadysponowania majątkiem na wypadek śmierci. Oczywiście jest, iż łatwiej sfałszować jest jedynie podpis spadkodawcy, niż całe pismo. Ponadto w razie wątpliwości co do autentyczności testamentu, sąd dysponował będzie obszerniejszym materiałem pozwalającym na przeprowadzenie badania grafologicznego potwierdzającego bądź zaprzeczającego autorstwo testatora.

Zatem oczywiście jest, iż przedłożone maszynopisy testamentu spadkodawcy są nieważnym rozrządzeniem testamentowym.

Nieodzownym składnikiem testamentu holograficznego jest podpis spadkodawcy. Kodeks cywilny nie definiuje jednak pojęcia podpisu, jak też nie określa jego formy. Jak zauważył Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 czerwca 1992 r. (III CZP 41/92)¹³, podpis jest jednym z warunków formalnych testamentu holograficznego, poza obowiązkiem własnoręcznego sporządzenia i postawienia daty. Sąd Najwyższy stwierdza dalej, iż podpis w akcie rozrządzającym na wypadek śmierci pełni następujące funkcje. Z jednej strony zabezpiecza pismo przed zmianami, szczególnie przez dopisanie czegośkolwiek. Z drugiej zaś wskazuje, że oświadczenie woli zostało złożone i jest zupełne, że jego zewnętrzny wyraz jest zgodny z wolą rzeczywistą i jest autentyczny. Wreszcie podpis jest uroczystym znakiem powagi i dojrzałości wyrażonego rozrządzenia.

Artykuł 949 kodeksu cywilnego nakazuje również opatryć testament datą. Umieszczenie daty służy do osiągnięcia dwóch celów: ustalenia, czy testator w chwili sporządzania testamentu miał zdolność testowania oraz ustalenia kolejności następujących po sobie testamentów. Data musi być prawdziwa. Testament z datą nieprawdziwą, tzn. nieodpowiadającą tej, w której testament został rzeczywiście sporządzony, należy traktować jako niedatowany. Reguła ta nie dotyczy sytuacji, gdy w podaniu daty nastąpiła oczywista pomyłka, np. zamiast roku 1994 podano rok 109415.

Zgodnie z poglądem wyrażonym w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1971 r. (III CZP 56/71)¹⁶, należy przyjąć, że testament jest opatry datą w rozumieniu art. 949 par. 1 Kodeksu cywilnego, jeżeli zawiera dzień, miesiąc i rok jego sporządzenia. Normalnie bowiem przez datę rozumie się termin kalendarzowy jakiegoś zdarzenia, oznaczenie dnia, miesiąca i roku jakiegoś wypadku, wyrobienia dokumentu, napisania listu itp. Ustawodawca bowiem, używając terminu "data", nie wskazał, co należy rozumieć przez ten termin. Niemniej jednak, nawet przy tak precyzyjnym oznaczeniu daty sporządzenia testamentu, może pojawić się problem w przypadku sporządzenia kilku testamentów w tym samym dniu, a więc w określeniu, który z nich został sporządzony ostatni i jako taki pozostaje ważny. W takim przypadku, oznaczenie godziny i minuty sporządzanych testamentów miałyby

o tyle istotne znaczenie, że pozwalałoby na ustalenie, który z testamentów jest ostatni. Jednakże w przytłaczającej większości wypadków brak oznaczenia godziny i minuty sporządzenia testamentu pozostaje bez znaczenia.

Warto jednak zasygnalizować, iż sporządzenie kilku testamentów, czy to jednego dnia, czy w dłuższych odstępach czasu, bez opatrzenia ich datą, nie powoduje automatycznej nieważności wszystkich testamentów. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11.02.1975 (I CR 860/74) 17 stwierdził "w myśl art. 949 kodeksu cywilnego, nieopatrzenie testamentu własnoręcznego datą nie pociąga za sobą jego nieważności.

Wskazać należy także na przepis art. 961 k.c., zgodnie z którym, jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, które wyczerpują prawie cały spadek, osobę tę poczytuje się w razie wątpliwości nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku. Jeżeli takie rozrządzenie testamentowe zostało dokonane na rzecz kilku osób, osoby te poczytuje się w razie wątpliwości za powołane do całego spadku w częściach ułamkowych odpowiadających stosunkowi wartości przeznaczonych im przedmiotów.

W trakcie sporządzania testamentu spadkodawca może przekreślać wyrazy, części zdań, zdania lub całe fragmenty już napisanego tekstu. Należy je wówczas uważać za nienapisane. Spadkodawca może także przed podpisaniem testamentu czynić zmiany i uzupełnienia dokonanych rozrządzeń. Nie uchybia to przepisom o formie (por. orzeczenie SN z dnia 13.01.1956 r., 4 CR 20/56, OSN 1957, nr III, poz. 75, które zachowało aktualność). Zmiany tego rodzaju dokonane przez spadkodawcę po podpisaniu testamentu będą skuteczne, jeżeli spadkodawca ujawni wolę dokonania tego rodzaju zmian, opatrując je przynajmniej datą. W przeciwnym razie dopiski lub przekreślenia należy uważać za nieważne. Może to pociągać za sobą nieważność całego testamentu, jeżeli z okoliczności wynika, że bez tych poprawek spadkodawca nie pozostawiłby innych rozrządzeń (zob. Elżbieta Skowrońska-Bocian, Jacek Wierciński: Kodeks Cywilny, Komentarz, Spadki; Wielkie Komentarze LexisNexis Wydanie 1, Warszawa 2013 r., str. 142).

Dołączone do akt testamenty sporządzone przez K. O. na maszynie zawierają szereg skreśleń, podkreśleń, dopisków. Projekt testamentu z dnia 19.07.2013r. zawiera oświadczenia spadkodawcy o wydziedziczeniu córek, ale nie wskazuje osoby spadkobiercy. Również testament własnoręczny z dnia 10.10.2010r. zawiera szereg przekreśleń szczególnie w części dotyczącej nabycia spadku przez T. M. .

Poczynione ustalenia faktyczne nie dały podstaw do przyjęcia, iż podstawy wydziedziczenia wnioskodawczyni oraz jej siostry istotnie istniały. Szczególnie jeśli chodzi o J. M. brak ustaleń świadczących o złych relacjach spadkodawcy i jego córki.

Materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy w ocenie Sądu dał podstawy do ustalenia, iż pismo spadkodawcy noszące datę początkową 10.10.2010r. i datę końcową 26.10.2010r. jest wyłącznie projektem testamentu, nie wywołującym skutków prawnych. Przede wszystkim jak wynika z zeznań świadków K. O. często mówił na temat sporządzenia testamentu. Chciał sporządzić testament przed notariuszem czego dowodem jest chociażby projekt testamentu z dnia 19.07.2013r. dołączony do apelacji T. M. . Spadkodawca obawiał się jednak, iż notariusz nie zapisze w akcie notarialnym wszystkich rozrządzeń i uwag. W toku postępowania Sąd przeprowadził dowód z zeznań notariusza M. K., która wprawdzie nie pamiętała okoliczności związanych ze sporządzeniem projektu testamentu notarialnego z dnia 19 lipca 2013r. jednak zeznała, iż notariusz zawsze zawrze w treści testamentu notarialnego wszystkie uwagi testatora. Gdyby spadkodawca chciał wymienić każdy ze składników majątku spadkowego i przyznać go kolejnym spadkobiercom to taki zapis znalazłby swe miejsce w akcie notarialnym. Świadek zeznała również, iż gdyby testator chciał wymienić i opisać wszystkie przyczyny wydziedziczenia to również zostałyby zapisane w akcie notarialnym zgodnie z wolą spadkodawcy. Stan faktyczny wskazuje jednoznacznie, iż spadkodawca nie miał pewności co do tego jakiej treści testament chce sporządzić.

Jak wynika z zeznań świadków, które Sąd uznał za wiarygodne, spadkodawca często sporządzał różne zapiski, notatki, projekty testamentu. Często też zmieniał osobę spadkobiercy testamentowego. Zdaniem świadka B. M. O. w ten sposób manipulował członkami swej rodziny i osobami postronnymi. Opowiadał im o swym majątku, o swych

planach dotyczących rozrządzeniem majątkiem . Obiecywał rozmówcy korzyści . W ocenie Sądu spadkodawca w ten sposób próbował zjednać sobie przychylność , sympatię , zapewnić opiekę , towarzystwo.

Porównanie pisma spadkodawcy z dnia 10.10.2010r. , które zdaniem uczestniczki T. M. stanowi testament spadkodawcy z projektem aktu notarialnego z dnia 19.07.2013r. ,dołączonym do apelacji uczestniczki daje podstawy do przyjęcia , iż pismo z dnia 10.10.2010r. nie jest testamentem , a jedynie projektem testamentu , na podstawie , którego notariusz miał sporządzić rozrządzenie testamentowe o określonej treści .

Odnosząc powyższe w realia rozpoznawanej sprawy, w ocenie Sądu Rejonowego, spadkodawca K. O. nie pozostawił ważnego testament.

Skoro brak było podstaw prawnych do przyjęcia, że spadkodawca pozostawił po sobie ważny testament, to podstawą dziedziczenia po K. O. były przepisy ustawy.

Zgodnie z art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Jak wynikało z dowodów w postaci dokumentów oraz zapewnień wnioskodawczynie i uczestniczki T. M., spadkodawca K. O. w dacie śmierci był rozwiedziony i pozostawił dwoje dzieci, tj. dwie córki: I. G. i J. M.. Żadna z nich nie została uznana za niegodną dziedziczenia, nie zrzekła się dziedziczenia i nie składała oświadczeń o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku po zmarłym.

Stąd też spadek po K. O., stosownie do powołanego wyżej przepisu art. 931 § 1 k.c. nabyły w/w – jego córki po 1/2 części spadku każda z nich.

Orzeczenie o kosztach Sąd oparł o treść przepisu art. 520 § 2 k.p.c., albowiem Sąd badał ważność testamentu przedstawionego przez uczestniczkę T. M., której interesy były sprzeczne z interesami wnioskodawczynie . Wnioskodawczynie domagała stwierdzenia nabycia spadku na podstawie ustawy , natomiast uczestniczka domagała się stwierdzenia nabycia spadku na podstawie przedłożonego testamentu . Ponieważ Sąd orzekł o dziedziczeniu na podstawie ustawy zgodnie ze złożonym wnioskiem należał zgodnie z powołanym art. 520 par 2 kpc obciążyć kosztami zastępstwa procesowego wnioskodawczynie uczestniczkę T. M. .